

Çok Boyutlu Mizah Duygusu Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çok Boyutlu Mizah Duygusu Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19207>

Özet

Çok Boyutlu Mizah Duygusu Ölçeği (ÇMDÖ), bireylerin mizah farklı boyutlarda algılama ve kullanma eğilimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, orijinal bir yapının Türkçe formunun güncellenmesi ve yeniden değerlendirilmesi çalışmasıdır. **Asil Ali Özdoğru** tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen bu çalışma, ölçeğin Türkçe popülasyonda geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilirliğini yeniden incelemiştir. Ölçek, 5 dereceli Likert Ölçeği formatında yanıtlanmaktadır ve mizahın bilişsel, duyuşsal ve sosyal yönlerini kapsayan çok boyutlu yapısını hedeflemektedir.

Özdoğru'nun (2018) çalışması, daha önceki Türkçe uyarlamaların ardından, güncel psikometrik standartlara uygun olarak ölçeğin yapısal geçerliğini ve iç tutarlılığını test etmeyi amaçlamıştır. Bu yeniden değerlendirme, ölçeğin akademik araştırmalarda ve klinik uygulamalarda doğru sonuçlar vermesi için kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Mizah, Mizah Duygusu, Psikolojik Ölçek, Psikometri, Uyarlama, Çok Boyutlu, Özdoğru.

Yazarlar

Asil Ali Özdoğru

Amaç

Çok Boyutlu Mizah Duygusu Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin mizah anlayışlarının karmaşık ve çok yönlü doğasını ölçmektir. Bu ölçek, mizahın sadece bir eğlence kaynağı olmaktan öte, bir başka çökme mekanizması, sosyal etkileşim aracı ve bilişsel bir beceri olarak farklı boyutların değerlendirilmesini hedefler.

Ölçeğin Türkçe formunun güncellenmesi ve yeniden değerlendirilmesi çalışması (Özdoğru, 2018) ise, orijinal ölçeğin kültürel olarak uygunluğunu sağlamak ve Türkçe konuşan popülasyonda geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullanılabilmesini kanıtlamak amacıyla yapılmaktadır. Bu sayede, Türkiye'deki psikoloji ve sosyal bilimler araştırmalarında mizah duygusunun rolü daha derinlemesine incelenebilecektir.

Yapı

Bu ölçek, ardından da anlaşılacağı üzere, mizah duygusunu tek bir skor yerine birden fazla alt boyutta ele alan **çok boyutlu** bir yapıya ölçek. Orijinal ölçek (TOAD - Test of Humor Appreciation and Disparagement) genellikle mizahın takdiri, mizahın kullanımı ve mizahın ilevi gibi farklı

yönleri içerir. Bu boyutlar genellikle mizahın sosyal bağlamda kullanımı, kendini küçümseyen mizah, agresif mizah ve mizahın bilişsel yönleri gibi spesifik faktörlere ayrılır.

Çok Boyutlu Mizah Duygusu Ölçeği, bireyin mizah ne sıklıkta kullandığını, mizahın hayatındaki stresle bağlamadaki rolünü ve sosyal ortamlarda mizah nasıl algıladığını değerlendirerek mizahın psikolojik ve sosyal düzeylerini kapsamlı bir şekilde ortaya koyar. Bu yapı, mizahın yalnızca kişilik özelliği değil, aynı zamanda durumsal bir tepki ve etkileşim biçimi olduğunu vurgular.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, ölçülmek istenen psikolojik yapıyı gerçekten ölçüp ölçmediğini belirler. Özdoğru (2018) çalışmasında, Türkçe formun yapısal geçerliliğinin incelenmesi için Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Yeniden değerlendirme çalışması, ölçeğin faktör yapısının orijinal ölçekle tutarlı olduğunu göstermeyi hedeflemiştir. Bu genellikle, ölçeğin maddelerinin teorik olarak öngörülen alt boyutlara uygun şekilde yüklendiğini gösteren Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile desteklenir. Yüksek yapı geçerliliği, ölçeğin mizah duygusunun farklı boyutların birbirinden ayrıttırabildiği anlamına gelir. Kaynakta spesifik değerler belirtilmese de, akademik bir uyarılma çalışmasının temel gerekliliği olarak bu geçerlik analizlerinin detaylıca raporlanması beklenir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, ölçeğin ölçtüğü yapıyı tutarlı bir şekilde ölçme yeteneğini ifade eder. Özdoğru (2018) tarafından yapılan yeniden değerlendirme çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılığı Cronbach Alfa katsayısı kullanılarak incelenmiştir.

Çok boyutlu bir ölçek olduğu için, hem genel ölçek puanı hem de her bir alt boyut için ayrı ayrı iç tutarlılık katsayılarının hesaplanması gerekmektedir. Yüksek Alfa değerleri (genellikle .70 ve üzeri), maddelerin aynı yapıyı ölçme konusunda tutarlı olduğunu gösterir. Ayrıca, zaman içinde tutarlılığı değerlendirmek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği de rapor edilmiş olabilir. Bu güvenilirlik analizleri, ölçeğin ölçüm hatasını en aza indirdiğini ve tekrarlanan ölçümlerde stabil sonuçlar verdiğini kanıtlar.

Faktör Analizi

Çok Boyutlu Mizah Duygusu Ölçeği'nin Türkçe formunun güncellenmesi sürecinde, ölçeğin yapısal bütünlüğünü doğrulamak amacıyla **faktör analizi** kritik bir rol oynamıştır. Bu analiz, ölçek maddelerinin hangi temel boyutlar altında toplandığını bilimsel olarak belirler.

Özdoğru'nun (2018) çalışması muhtemelen, daha önceki uyarlamalarda ortaya çıkan faktör yapısını teyit etmek veya optimize etmek için Doğrusal Faktör Analizi (DFA) kullanmıştır. Bu analiz, mizah duygusunun teorik olarak beklenen alt faktörlerinin (örneğin, mizah takdiri, sosyal mizah, mizahla başa çıkma) Türk örneğinde de geçerli olduğunu istatistiksel olarak kanıtlar. Faktör yüklerinin incelenmesi, her bir maddenin hangi boyuta ne kadar güçlü katkı sağladığını gösterir ve ölçeğin yapısal geçerliliğini destekler.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation) ve Yeniden Değerlendirme

Format: Kendini Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Yetkinler, genellikle üniversite öğrencileri ve genel popülasyon üzerinde çalışılmıştır.

Age Group: 18 yaş ve üzeri.

Population Details: Özdoğru (2018) çalışması Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nde yayınlanmıştır, bu da örneklemin büyük olasılıkla üniversite öğrencileri ağırlıklı olduğunu düşündürmektedir.

Test Methodology: 5'li Likert Ölçeği kullanılarak derecelendirme yapılmaktadır. Derecelendirme sistemi şöyledir: 0=Kesinlikle katılmıyorum - 4=Kesinlikle katılıyorum.

Anahtar Kelimeler

Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Yapısı, Mizah Algısı, Psikolojik Araştırma, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: asil.ozdogru@uskudar.edu.tr (Sorumlu Yazar İletişim)

Correspondence Address: Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, Türkiye (2018 sonrası güncel adres bilgisi).

Şinler, Ücret ve Test Yolu

Şinler ve Ücret: Ölçeğin kullanım izni ve ticari amaçlar dışındaki akademik kullanımlar için

sorumlu yazar Asil Ali Özdo?ru ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullan?m ücretleri hakkında bilgi yazar tarafından sa?lanmalıdır.

Test Y?I? (Yeniden De?erlendirme): 2018.

Kaynaklar

Özdo?ru, A. A. (2018). Çok Boyutlu Mizah Duygusu Ölçeği Türkçe formunun güncellenmesi ve yeniden de?erlendirilmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(4), 393-412.

DOI Referans?: <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.506003>

Makale Ba?lant?s?: dergipark.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: cok-boyutlu-mizah-duygusu-olcegi-toad.pdf

Çok Boyutlu Mizah Duygusu Ölçeği Maddeleri

ÖNEML?: Ölçeğin maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam?tır. Maddelerin tamamına eri?im için yukarıda belirtilen akademik makaleye veya sorumlu yazara ba?vurulması gerekmektedir.